

Innst. 283 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:97 S (2009–2010)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Oskar Jarle Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-Olsen om norsk vannkraftpolitikk

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen fremme en stortingsmelding om norsk vannkraftpolitikk.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Per Rune Henriksen, Marianne Marthinsen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Kristin Sund, fra Fremskrittspartiet, Oskar Jarle Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, fra Senterpartiet, lederen Erling Sande, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, mener det i lys av klimautfordringene er viktig med en opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftverk der det er hensiktsmessig. I tillegg kan bygging av småkraftverk være ett godt energibidrag, der det ligger til rette for det. Komiteen mener derfor en skal legge til rette for realisering av miljømessig forsvarlige vannkraftprosjekter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg den kraftige oppfinansieringen av NVE de siste årene. Dette har ført til en markert styrking av saksbehandlingsskapiteten i etaten, noe som vil gi gode resultater på lengre sikt.

Flertallet deler regjeringens vurdering av at Norge trenger mer energi, ikke flere utredninger. Flertallet mener det utføres et godt arbeid fra regjeringens side på dette området, og mener av den grunn at ytterligere utredninger ikke er nødvendig.

Flertallet viser for øvrig til brev fra statsråden av 28. april d.å., som er vedlagt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til argumentene for en stortingsmelding om norsk vannkraftpolitikk slik de fremkommer i Dokument 8:97 S (2009–2010). Disse medlemmer mener det er for lett-vint å avvise forslaget med henvisning til at en stortingsmelding bare er byråkrati. Disse medlemmer viser til at regjeringen utarbeider stortingsmeldinger om mangt og meget, uten at man i de tilfellene omtaler det som unødvendig utredning. Sågar Olje- og energidepartementet er i disse dager i prosess med utarbeidelse av en stortingsmelding om petroleumpolitikk.

Disse medlemmer mener en stortingsmelding om norsk vannkraftpolitikk er nødvendig av flere grunner. Det er ti år siden regjeringen Stoltenberg I erklærte at tiden for store vannkraftutbygginger er forbi. Med endrede forutsetninger bør Stortinget nå bruke anledningen til å drøfte nye visjoner og begrensninger for vannkraft.

Disse medlemmer har store visjoner om å videreutvikle Norge som energinasjon, og vannkraft bør etter disse medlemmers syn ha en sentral

rolle i dette arbeidet. Vannkraft er den fremste energikilde i vårt kraftsystem. Det har vært en rivende teknologisk utvikling de siste tiårene, og kraftbransjens holdninger til miljø og ressursbruk har utviklet seg over tid.

Disse medlemmer viser til at vannkraft står på utsiden av alle virkemidler Enova har fått av regjeringen. Dette vil endre seg når en ordning med grønne sertifikater kommer på plass. I tillegg har norsk leverandørindustri et stort potensial i markeder utenfor Norge, men disse medlemmer mener myndighetene bør legge bedre til rette for at denne industrien videreutvikler seg med Norge som base. Da trengs et hjemmemarked og en kompetanse-klynge.

Disse medlemmer er glad for de små vannkraftprosjekter som kommer gjennom NVE-systemet og kan realiseres. Dagens status quo-situasjon gir dog ingen grunn for at man skal lene seg tilbake og hvile når potensialet er så mye større, både nasjonalt og globalt.

På den bakgrunn fremmer disse medlemmer forslaget fra Dokument 8:97 S (2009–2010).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at målsettingene i klimaforliket stiller store krav til endringer innen energipolitikken i årene frem mot 2020 og 2050. Utfordringen for Norge og verden i årene fremover er å opprettholde eller øke energiforsyningen i tråd med etterspørselen, samtidig som utslippene fra energisektoren kuttes til et minimum. Norge er allerede i dag en stor energinasjon med betydelig produksjon av både fossil og fornybar energi. Potensialet for økt produksjon av fornybar energi er enormt, noe som tilsier at Norge i fremtiden bør bli en stor eksportør av ren energi til Europa.

Disse medlemmer viser til at energibruk er hovedårsaken til utslipp av klimagasser. Mesteparten av klimagassutslippene er knyttet til forbrenning av fossil energi. Skal Norge greie å redusere egne utslipp i tilstrekkelig grad må det bygges opp alternativ energiforsyning. Det må satses sterkere på utbygging av fornybar energiproduksjon, samtidig som overføringskapasiteten i strømmettet må styrkes betydelig. Disse medlemmer mener det nå først og fremst er behov for en helhetlig, nasjonal energi- og klimahandlingsplan for perioden frem mot 2020 basert på målsettingene i klimaforliket.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det vil være fornuftig med en stortingsmelding om norsk vannkraftpolitikk, men ser gjerne at denne kommer i form av en helhetlig energimelding som setter de ulike energikildene inn i en større sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti er opptatt av at vi utnytter det potensial vi har innen vannkraft både gjennom opprustning av eksisterende anlegg og gjennom nye prosjekter. Den teknologiske utviklingen og økt kompetanse innenfor vannkraftutbygginger har medført at langt flere prosjekter i dag fremstår som bærekraftige i forhold til miljøhensyn. Selv om Norge hovedsakelig fremstår som en netto-eksportør av elektrisitet, er vi i perioder avhengig av tilførsel av elektrisk kraft fra utlandet. En økt satsing på vannkraftproduksjon vil styrke vår kraftbalanse, samt gi økte muligheter for eksport og bidra til arbeidsplasser og verdiskaping i mange lokalsamfunn. Disse medlemmer peker på at norsk vannkraft vil være særlig verdifull som regulerkraft i forhold til vindkraft på det europeiske kontinent. Disse medlemmer mener at vannkraft er en fremtidsrettet energiproduksjon også i et klimaperspektiv, og vil kunne erstatte mer forurensende kilder.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Stortinget ber regjeringen fremme en stortingsmelding om norsk vannkraftpolitikk.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råtar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:97 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Oskar Jarle Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-Olsen om norsk vannkraftpolitikk – bifalles ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 27. mai 2010

Erling Sande

leder

Tor-Arne Strøm

ordfører

Vedlegg

Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 28. april 2010

Vedrørende Representantforslag 97 S (2009-2010) om norsk vannkraftpolitikk

Jeg viser til brev av 9. d.m. fra energi- og miljøkomiteen vedrørende representantforslag nr 97 S (2009-2010) fra stortingsrepresentantene Odd Jarle Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-Olsen om norsk vannkraftpolitikk

For regjeringen står det sentralt å legge til rette for en betydelig økning av vår fornybare energiproduksjon. En bærekraftig utnyttelse av vannressursene er et viktig ledd i denne satsingen. I lys av klimautfordringene vil opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftverk kombinert med skånsom utbygging av vassdrag være verdifulle bidrag.

Regjeringen legger til rette for realiseringen av miljømessig forvarlige vannkraft-prosjekter. Gjennom utredninger får vi fram de områder som trenger grundigere oppfølging av myndighetene. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har som vassdragsmyndighet her til lands gjennomført og igangsatt en rekke studier og prosjekter knyttet til opprusting og utvidelser av eksisterende vannkraftverk. NVE har sørget for en kartlegging av barrierer og muligheter for opprusting og utvidelser. NVE oppdaterer det teknisk/økonomiske potensialet, og får gjennomført en studie av markedet for effekt i Europa. NVE arbeider sammen med utvalgte kraftselskaper for å finne fram til konkrete prosjekter som kan egne seg for effektkjøring.

Som representantene påpeker kan all kraftproduksjon ha konsekvenser for natur og miljø. Det er viktig å fremskaffe økt kunnskap om alle virkninger av fornybar energi, også mer kunnskap om eksisterende og eventuelt endret bruk av vannkraften. Regjeringen støtter bl.a. forskningssenteret for miljøvennlig energi, CEDREN, som arbeider med å få frem mer kunnskap om bl.a. virkninger av effektkjøring, muligheter for mer kraftproduksjon og mer laks mv. NVE får også utredet miljøkonsekvenser av raske vannstandsendringer. Kunnskap om disse sammenhengene vil bidra til at vannkraftressursene også framover kan forvaltes på en måte som hensyntar viktige miljøverdier best mulig.

Representantene etterlyser en kartlegging av det norske vannkraftpotensialet. NVE har ansvar for å ha oversikt både over eksisterende kraftverk og potensial for nye prosjekter. NVE fører statistikk over vannkraftpotensialet i Norge, og offentliggjør

årlig statistikk over hvilket energipotensial som er utbygd og vernet, hvilke prosjekter som er under bygging og har fått konsesjon, eller ligger i NVE til behandling.

NVEs konsesjonsbehandlingsskapitet de siste årene er styrket betraktelig. I tråd med føringer i Prp. 1 S (2008-2009) er vannkraftsøknader gitt høy prioritet i konsesjons-behandlingen. Det er også gjennomført en rekke tiltak for å redusere og effektivisere saksbehandlingstiden i NVE. Jeg forventer at de økte ressursene til konsesjonsbehandling vil gi økt kapasitet og lavere saksbehandlingstid etter hvert som forbedringene virker. Myndigheten til å gi konsesjon for vannkraftverk under 10 MW ble delegert til NVE i 2004. Fra 1.1.2010 er myndigheten til å gi konsesjon for kraftutbygginger under 1 MW overført til fylkeskommunene. Det vil være naturlig å vinne erfaringer av dette arbeidet før ytterligere endringer gjennomføres.

Samtidig som myndighetene arbeider med rammevilkår og utredninger, gis det tillatelser til en rekke nye vannkraftprosjekter. I årene 2006-2009 er det gitt endelig konsesjon til en årlig produksjon tilsvarende 3,4 TWh ny vannkraft. Av dette er om lag 2,1 TWh småkraft. Det resterende er opprusting og utvidelse av eksisterende kraftverk eller ny vannkraft over 10 MW. Om lag 3 TWh årlig produksjon er satt i produksjon i samme periode, som er et tegn på at vannkraftprosjekter i stor grad bygges ut.

Til grunn for vår vannkraftpolitikk ligger en omfattende konsesjonsbehandling der konsesjonsmyndighetene foretar en avveining av fordeler og ulemper av et vannkrafttiltak gjennom en helhetlig vurdering. Her hensyntas allmenne interesser som miljø, klima, kraftforsyningsikkerhet, landskap, friluftsliv, næringsutvikling og lokalsamfunn. Over tid endrer vurderingen av de ulike hensyn seg, og gjennom konsesjonsbehandling er det rom for å endre vektleggingen i takt med samfunns-utviklingen og ny kunnskap om virkninger av inngrep. Dette er bakgrunnen for at konsesjonsmyndighetene nå i større grad enn tidligere tilpasser tiltaket og vilkårene av hensyn til best mulig ressursutnyttelse ut fra miljøhensyn. La meg her som eksempel vise til de krav som er innført om varierende minste vannføring over året tilpasset den naturlige variasjonen i vassdragene.

I representantforslaget bes regjeringen fremme en stortingsmelding om norsk vannkraftpolitikk. Som jeg har redegjort for i dette svaret, gjør allerede regjeringen og vassdragsmyndighetene en omfattende og betydelig innsats på alle de viktigste områ-

dene innenfor de konsesjonsrettslige rammer som Stortinget har lagt opp til for å fremme norsk vannkraft. Jeg kan derfor ikke se at det er rett med en egen stortingsmelding om vannkraftpolitikken nå.